

Bijlage 3. ZORGPLICHT: WANNEER WEL EN WANNEER NIET?

Verantwoordelijkheid van scholen

Sinds de invoering van passend onderwijs hebben schoolbesturen een zorgplicht. Dat betekent dat ze de verantwoordelijkheid hebben om alle leerlingen, van wie aangegeven is dat zij extra ondersteuning nodig hebben, een passende onderwijsplek te bieden. Ouders melden hun kind aan bij de school van hun keuze, en de school heeft de taak om het kind een passende onderwijsplek te bieden. Op de eigen school, of op een andere school in het reguliere onderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs (vso).

De zorgplicht geldt juridisch gezien voor het bevoegd gezag: het schoolbestuur. In de praktijk vult de school waar de leerling is aangemeld de zorgplicht in. Hoe verloopt de aanmelding van een leerling met extra ondersteuningsbehoefte?

1. Ouders melden hun kind aan bij de school van hun keuze, en geven daarbij aan dat de leerling (mogelijk) extra ondersteuning nodig heeft. De leerling moet voldoen aan het cognitieve niveau dat de school vraagt;
2. De school onderzoekt of inderdaad extra ondersteuning nodig is;
3. Als er inderdaad extra ondersteuning nodig is, kijkt de school of zij die ondersteuning kan bieden. Indien nodig vraagt de school aanvullende informatie aan de ouders; de ouders zijn echter niet verplicht die te geven. De school heeft 6 weken de tijd om te bepalen of zij de extra ondersteuning kan bieden. Deze termijn kan indien nodig met nog eens 4 weken verlengd worden;
4. Als de school binnen deze 10 weken nog geen besluit heeft kunnen nemen, heeft de leerling recht op tijdelijke plaatsing op de school van aanmelding, tot die school in overleg met de ouders wel een goede plek heeft gevonden. Als de school wel een besluit heeft genomen, maar de ouders zijn het er niet mee eens, dan kunnen de ouders een beroep doen op ondersteuning door een onderwijsconsulent¹, die door het Ministerie van OC&W is aangesteld;
5. Als de school de extra ondersteuning kan bieden, wordt de leerling ingeschreven. Er wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld voor de leerling en er wordt bepaald hoe de leerling het best ondersteund kan worden: binnen het reguliere ondersteuningsaanbod van de school (zoals beschreven in het schoolondersteuningsprofiel), of met een onderwijsarrangement;
6. Als de school de extra ondersteuning niet kan bieden heeft de school zorgplicht. Er zijn nu verschillende opties, waarbij altijd geldt dat er overleg met de ouders plaats moet vinden:
  - a) Er is volgens het oordeel van de school ondersteuning nodig vanuit Cluster 1 of 2. De leerling wordt aangemeld bij een Commissie van Onderzoek die bepaalt of de leerling geplaatst kan worden op een Cluster1- of Cluster2-school, of dat de leerling tóch met extra begeleiding in het reguliere onderwijs geplaatst kan worden. In dit laatste geval heeft de school van aanmelding nog steeds zorgplicht;

---

¹ 1 Onderwijsconsulenten bemiddelen kosteloos tussen ouders en de school. Als dat niet werkt, kunnen ouders terecht bij de landelijke geschillencommissie passend onderwijs. 2 MDO = multidisciplinair overleg; de basisschool vraagt dit aan bij de VO-school.

b) Er is volgens het oordeel van de school ondersteuning nodig vanuit Cluster 3 of 4, die niet op de school zelf geboden kan worden. De school vraagt dan een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het vso aan bij het samenwerkingsverband. Als de TLV gegeven wordt, wordt de leerling in het vso geplaatst; de zorgplicht gaat over naar de vso-school waar de leerling wordt aangemeld. Als er geen TLV gegeven wordt houdt de school van aanmelding zorgplicht en zoekt die naar een andere geschikte school – zie d);

c) De leerling komt in aanmerking voor praktijkonderwijs (PrO). De school van aanmelding zoekt een school waar PrO aangeboden wordt. Als de PrO-school de leerling kan plaatsen vraagt zij een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan bij het samenwerkingsverband. Als de TLV afgegeven is wordt de leerling op de PrO-school geplaatst;

d) De leerling heeft extra ondersteuning nodig die de school van aanmelding niet kan bieden, maar een andere reguliere school binnen het samenwerkingsverband wel. Dan gaat de school van aanmelding in overleg met die andere school om te kijken of plaatsing daar wel mogelijk is. Als dat niet lukt zoekt de school van aanmelding een andere school, die wel een passend aanbod kan doen.

Voorwaarden voor aanmelding bij reguliere school

De aanmeldingsprocedure van de school is leidend. Natuurlijk kunnen ouders voor de inschrijving het schoolondersteuningsprofiel op de website raadplegen. Nadat de ouders hun kind schriftelijk hebben aangemeld, kan de zorgplicht ingaan. Hiervoor moet wel zijn voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- Er is plaatsruimte op de school van aanmelding (de school is niet vol);
- Ouders respecteren de grondslag van de school;
- De leerling moet voldoen aan het Inrichtingsbesluit, dat wil zeggen dat er uitzicht moet zijn op het behalen van een diploma. Dit betekent dat een leerling met een vmbo-advies niet toelaatbaar is tot het vwo;
- Het gaat om een leerling die extra ondersteuning nodig heeft;
- Ouders moeten bij de aanmelding aangeven dat ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft. Wanneer ouders hun kind zelf direct bij een vso-school aanmelden Ook dan doet de school van aanmelding eerst onderzoek naar de benodigde extra ondersteuning. Als extra ondersteuning inderdaad nodig is en de school kan die ondersteuning bieden, vraagt de school een TLV aan bij het samenwerkingsverband. Als de TLV afgegeven wordt, kan de leerling op de vso school geplaatst worden; als de TLV niet afgegeven wordt zoekt de vso-school een reguliere school die de benodigde extra ondersteuning kan bieden.

Wanneer geldt de zorgplicht niet?

De zorgplicht geldt in een aantal gevallen niet:

- als de school waar het kind is aangemeld vol² is, of indien de ouders weigeren de grondslag van de school te onderschrijven;

---

² Het samenwerkingsverband hanteert als definitie voor “vol” hetzelfde maximum als de vo school voor 1 maart, dus voor de aanmeldingen voor instroom uit so en po ingediend kunnen worden, duidelijk aangeeft op de eigen website. Vooral voor leerlingen die na het eerste schooljaar VO of halverwege een schooljaar willen doorstromen naar een andere school is het belangrijk dat ouders zich hier vooraf over informeren.

- in het voortgezet onderwijs moet het bevoegd gezag eerst beoordelen of een kind voldoet aan de vooropleidingseisen, gesteld in het Inrichtingsbesluit WVO. Voldoet het kind daaraan niet (bijvoorbeeld, een vmbo-leerling meldt zich aan op een vwo), dan is de zorgplicht niet van toepassing;
- De zorgplicht geldt niet voor leerlingen die bijvoorbeeld een taalachterstand hebben en extra ondersteuning nodig hebben om die achterstand in te lopen. Voor de bestrijding van achterstanden zijn middelen beschikbaar bij de scholen en de gemeenten⁴ ;
- De zorgplicht geldt evenmin bij aanmelding tot een instelling van cluster 1 of 2. Deze instellingen maken geen deel uit van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en hebben een eigen toelatingsprocedure. Voor Cluster 1 en 2 wordt daarom niet gesproken over zorgplicht maar over ondersteuningsplicht. Zorgtoewijzing in cluster 1 en 2 zal plaatsvinden door een Commissie van Onderzoek die landelijk vastgestelde indicatiecriteria volgt;
- De zorgplicht gaat pas in ná een eventuele lotingsprocedure³; als de leerling uitgeloot wordt geldt de zorgplicht niet.

---

³ In de regio Waterland is nog niet voorgekomen dat scholen bij onderinstroom (van PO en/of SO naar klas 1 in VO en/of VSO) geen plaats konden bieden en over moesten gaan tot een lotingsprocedure. Dit in tegenstelling tot de nabijgelegen scholen in Amsterdam.